

Pensioenfondsen durven duurzame Shell-resolutie niet openlijk te steunen

Bart Crezee

Donderdag presenteerde Shell de agenda van de komende aandeelhoudersvergadering. Het belangrijkste punt: resolutie 19 van de activistische aandeelhoudersvereniging 'Follow this'. Daarin wordt Shell opgeroepen alleen nog maar in duurzame energie te investeren. Om deze oproep te laten slagen is het stemgedrag van de Nederlandse pensioenfondsen cruciaal. Follow the Money inventariseert hoe pensioenfondsen tegen de resolutie aankijken. Is een Shell-revolutie aanstaande?

'It was a significant year for the global community in 2015 with the adoption of the historic Paris Agreement by 195 countries demonstrating a commitment to bring about a lower-carbon energy system.' Met deze woorden begint Shell-ceo Ben van Beurden het jaarlijkse *Sustainability Report*, wat het olie- en gasbedrijf eerder deze week naar buiten bracht. Hierin [beschrijft](#) het bedrijf de milieu-impact van zijn wereldwijde activiteiten, en denkt het na over een duurzame toekomst. *'It is likely that over the next few decades, through the global energy transition, Shell will emerge as a different company,'* zo voorspelt Van Beurden.

Van Beurdens bedrijf staat onder steeds grotere maatschappelijke druk om een bijdrage te leveren aan deze energietransitie. Het Shell Sustainability Report ziet hierin vooral een rol weggelegd voor aardgas, *biofuels*, en technieken als koolstofafvang en -opslag. Over de investeringen in grootschalige vormen van zonne- en windenergie, zoals eerder in het jaarverslag van 2015 kort werd gemeld, is nog niets terug te vinden. In de praktijk lijkt het bedrijf daar echter al wel stappen in te zetten. Zo werd onlangs bekend dat Shell [meebiedt](#) in de tender voor het nieuw te bouwen windpark op zee. Ook gaat het bedrijf in twee grote groene fondsen [investeren](#).

Ondertussen gaat het financieel met Shell minder goed. Onlangs hebben de drie grote kredietbeoordelaars, Standard & Poor's, Fitch en Moody's, de kredietwaardigheid van Shell alle drie naar beneden bijgesteld en een verdere negatieve verwachting uitgesproken. Onder meer door de lage olieprijs en de overname van het Britse gasconcern BG eerder dit jaar, heeft Shell flinke schulden opgebouwd.

Vermogensbeheerder Robeco [waarschuwde](#) onlangs nog voor de langetermijngevolgen van het Parijs-akkoord voor Shell. Robeco denkt dat de strategie van Shell flink aangepast moet worden, omdat het bedrijf anders riskeert met grote hoeveelheden *stranded assets* — waardeloze investeringen in olie en gas — te blijven zitten. Het concern zou gestimuleerd moeten worden om het businessmodel tijdig aan te passen, aldus Robeco.

De cover van het Shell Sustainability Report 2015 © Shell 2016

Activistische aandeelhouders

Zo'n aanpassing is precies wat activistische aandeelhoudersvereniging [Follow this](#) wil bereiken. Mark van Baal, oprichter van Follow this, legt uit: 'Wij willen van Shell een duurzaam energiebedrijf maken. Het bedrijf heeft de kennis en het kapitaal om een energietransitie in gang te zetten. We willen daarom dat het een stip op de horizon zet: in 2030 is Shell volledig duurzaam. Daar moet je nu wel mee beginnen.'

En dus diende [Follow this](#) namens de ruim 1100 aangesloten aandeelhouders een resolutie in voor de aanstaande aandeelhoudersvergadering van Shell. Hierin wordt Shell opgeroepen om de winsten uit olie en gas voortaan alleen nog maar in duurzame energie te investeren. 'Zo kan Shell de komende jaren nog blijven verdienen aan fossiele brandstoffen, maar wordt deze winst wel ten goede gekeerd,' aldus Van Baal.

Afgelopen donderdag 21 april presenteerde Shell de [agenda](#) voor deze Algemene Vergadering van Aandeelhouders, die op 24 mei zal plaatsvinden. Hierin reageert het Shell-management krachtig op de ingediende resolutie: 'Het is onverstandig voor Shell om zijn investeringen simpelweg te verplaatsen van olie en gas naar hernieuwbare energie,' zo stelden Van Beurden c.s.. Shells stemadvies aan de aandeelhouders is duidelijk: 'tegen'.

Shareholder resolution

'Shell will become a renewable energy company by investing the profits from fossil fuels in renewable energy; we support Shell to take the lead in creating a world without fossil fuels and expect a new strategy within one year.'

De volledige resolutie van Follow this is [hier](#) te lezen.

[Lees verder Inklappen](#)

Terughoudend

Maar hoe denken die aandeelhouders zelf eigenlijk over deze resolutie? Follow the Money peilde

voorafgaand op de reactie van Shell bij de 50 grootste pensioenfondsen van Nederland, die een aanzienlijk financieel belang in het bedrijf hebben, het sentiment. Wat zijn zij van plan te stemmen?

Als antwoord kregen we vooral een hoop ontwijkende reacties te horen, typerend voor de onduidelijkheid rond de toekomst van Shell. Geen van de gevraagde pensioenfondsen was bereid om deze week al bekend te maken wat ze gaan stemmen op de aandeelhoudersvergadering in mei. Terwijl de inhoud van de resolutie toch echt allang bij hen bekend is.

Als antwoord kregen we vooral een hoop ontwijkende reacties te horen, typerend voor de onduidelijkheid rond de toekomst van Shell

Van de 23 fondsen die een reactie wilden geven, gaven slechts drie fondsen aan van plan te zijn om voorafgaand aan de vergadering te laten weten wat ze gaan stemmen. Dit is opmerkelijk, omdat pensioenfondsen in principe vooraf nooit communiceren hoe ze gaan stemmen. Zelfs achteraf is men vaak terughoudend met het geven van openheid van zaken. Dit bleek onder andere toen Follow the Money [eerder dit jaar](#) het stemgedrag van diezelfde pensioenfondsen rond Shells overname van het Britse gasconcern BG analyseerde.

Het leeuwendeel van de pensioenfondsen geeft dit keer aan dat het 'standing policy (is) om voorafgaand aan aandeelhoudersvergaderingen geen informatie te geven over het stemgedrag.' Andere fondsen geven aan geen uitspraken te doen over individuele beleggingen, of nu nog geen oordeel over de resolutie te hebben gevormd.

Illustratief is de reactie van het Pensioenfonds van de Metalelektro (PME), die schrijft 'het eens (te zijn) over de geest van de resolutie.' Maar, zo laat PME weten, het pensioenfonds 'twijfelt aan de toegevoegde waarde ten opzichte van de 'Aiming for A'-shareholdersresolutie die vorig jaar door Shell is aangenomen.'

Deze resolutie, die nu ook voorligt bij enkele grote mijnbouwondernemingen, riep Shell op met ingang van dit jaar te rapporteren wat klimaatverandering betekent voor de toekomst en het verdienmodel van het bedrijf. In een onverwachte zet [omarmde](#) het Shell-management dit voorstel vorig jaar.

Meest duurzaam

De drie fondsen die verrassend genoeg wél vooraf een stemverklaring willen afgeven, zijn samen ondergebracht bij pensioenuitvoeringsorganisatie PGGM. Het gaat dan om het Pensioenfonds Zorg en Welzijn, het Pensioenfonds voor Architectenbureaus en het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf. Zorg en Welzijn is met meer dan 2,6 miljoen deelnemers een van de grootste pensioenfondsen van Nederland. Het heeft een totaal belegd vermogen van ruim 170 miljard euro. Zorg en Welzijn is ook al negen jaar op rij het meest duurzame pensioenfonds van Nederland, volgens [de rangschikking](#) van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO). Het is dus niet verrassend dat koepelorganisatie PGGM het minst terughoudend is in reactie op de resolutie.

Kennisplatform EnergieBusiness [berichtte](#) eerder al dat PGGM binnenkort zijn standpunt over de Follow

this-resolutie bekend zal maken. De verwachtingen zijn positief. Zorg en Welzijn heeft in samenwerking met PGGM een beleggingsplan ontwikkeld om de CO₂-voetafdruk van zijn beleggingen in 2020 met 50 procent te verkleinen ten opzichte van 2015. ‘Het gaat daarbij om drie sectoren: materialen, energie en nutsbedrijven,’ aldus de woordvoerder van PGGM tegen EnergieBusiness. ‘Deze sectoren zijn goed voor de productie van ongeveer 70 procent van de CO₂ in de PFZW-portefeuille. We kijken in die drie sectoren naar de energie-efficiëncyscore van de ondernemingen, en verschuiven het kapitaal in de richting van de best presterende ondernemingen. Dat geldt dus ook voor de producenten van olie en gas.’

De website van PGGM © PGGM 2016

Grote stap met het ABP?

De vraag is of het ABP, nummer drie op de duurzaamheidslijst van VBDO, nu gaat volgen. Wanneer dat het geval is zou dat een enorme stap zijn om Shell te dwingen te stoppen met fossiele investeringen. Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds is met een beheerd vermogen van ruim 350 miljard euro veruit het grootste pensioenfonds van Nederland. Het wil echter nog niets kwijt over de Shell-resolutie van Follow this.

Harmen Geers, woordvoerder van pensioenuitvoerder APG waar het ABP onder valt, laat weten: ‘Om de klimaatdoelen van Parijs te halen is een versnelde transitie naar schonere vormen van energie nodig. Dit zal impact hebben op de strategie van oliebedrijven. Maar zelfs in scenario’s waarin het twee gradendoel wordt gehaald is 60 procent van de energie afkomstig van fossiele bronnen. Om die reden zullen we dit jaar op de aandeelhoudersvergaderingen van Shell en BP specifiek vragen naar hun strategie en investeringsbeslissingen in de context van de COP 21 afspraken.’

Het ABP staat al langer onder maatschappelijke druk om een koerswijziging te maken richting duurzame beleggingen. Het afgelopen jaar heeft het pensioenfonds de waarde van zijn beleggingen in olie-, kool-, en gasbedrijven met 5,3 miljard euro verminderd. Onder meer ABP’s belang in Shell nam met 72 procent af.

Dit kwam deels door de lage olieprijs, zo liet ABP weten. Maar *divestment*-beweging ABP Fossilvrij concludeerde dat ABP begonnen is 'aan een stille terugtrekking uit fossiele investeringen.' De actiegroep ziet het liefst dat het ABP al zijn geld weghaalt uit de fossiele sector.

Pensioenfondsen ABP stelt echter dat volledige divestment in de praktijk zeer weinig effect zou hebben

Het pensioenfonds stelt echter dat volledige divestment in de praktijk zeer weinig effect zou hebben. 'Doordat fossiele energiebedrijven financieel aantrekkelijke beleggingen blijven, zullen andere beleggers onze plek innemen. Na zo'n eenmalig signaal zouden wij onze invloed kwijt zijn. Wij denken meer voor het klimaat te bereiken door in deze bedrijven te blijven beleggen en ze aan te zetten tot verduurzaming,' aldus het pensioenfonds in zijn [position paper](#) over klimaatverandering.

Of het ABP dat via deze resolutie wil bereiken wil APG echter nog niet zeggen. 'In algemene zin moeten resoluties aansluiten bij onze eigen overtuigingen en daarnaast realistisch en praktisch uitvoerbaar zijn,' aldus Geers.

Haalbaarheid

Die realiteit en praktische uitvoerbaarheid zijn precies de punten waar andere pensioenfondsen nog hun twijfels bij hebben. SPF Beheer, de uitvoeringsorganisatie van het Spoorwegpensioenfonds en het Pensioenfonds Openbaar Vervoer, is van mening dat de oproep van Follow this thuishoort bij het management van Shell zelf. Woordvoerder Hennie Zoontjes: 'Het is niet aan de aandeelhouders om over zulke strategische beslissingen te gaan. Fundamentele verandering moet uit het management zelf komen, in samenwerking met de stakeholders en maatschappij.'

Hennie Zoontjes, SPF Beheer

"Het is niet aan de aandeelhouders om over zulke strategische beslissingen te gaan"

De resolutie vraagt het management van Shell om binnen een jaar met een nieuwe strategie te komen. Zoontjes: 'Wij vinden dat buitengewoon snel. Zulke veranderingen moeten door het management gedragen worden willen ze kunnen slagen.' We kunnen dus voorzichtig concluderen dat de vervoerspensioenfondsen tegen de resolutie gaan stemmen. Maar, laat Zoontjes weten: 'Niets is in beton gegoten. Alles is gebaseerd op voortschrijdend inzicht en kan dus wijzigen.'

Bredere dialoog

Het Pensioenfonds Detailhandel laat desgevraagd weten dat stemmen op aandeelhoudersvergaderingen onderdeel is van een 'bredere dialoog met de ondernemingen waarin we beleggen, en in dit geval Shell.' *Engagement* noemen andere pensioenfondsen het ook wel. Woordvoerder Henk Groot van Detailhandel legt uit: 'Met deze brede dialoog halen we een bedrijf door een *risk tool* heen. Op welke onderdelen scoort het bedrijf slecht? Als dat op een bepaald onderdeel is, zullen wij hier in de dialoog met de onderneming aandacht voor vragen. Dat gaat niet alleen over klimaat, maar zou ook over *governance* kunnen gaan.'

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling, die de belangen van beleggers met duurzame intenties [vertegenwoordigt](#), is zelf ook nog terughoudend. ‘We willen graag eerst de reactie en het stemadvies van Shell bestuderen voor we zelf met een reactie komen,’ aldus de woordvoerder.

Ook Eumedion, een [belangenorganisatie](#) van institutionele beleggers die zich inzet voor *corporate governance* en duurzaamheid, durft nog niet met een reactie te komen. Directeur Riens Abma laat weten: ‘Wij moeten eerst alle informatie tot ons nemen. En zullen dan met onze deelnemers bekijken hoe we hierop reageren,’ aldus Abma. Die deelnemers omvatten heel veel Nederlandse pensioenfondsen, verzekeraars en grote beleggingsinstellingen.

De belangen in Shell zijn enorm en niemand wil zich nog te vroeg uitspreken

De belangen in Shell zijn enorm en niemand wil zich nog te vroeg uitspreken. Groot, van het pensioenfonds Detailhandel: ‘Wat er op dit moment gaande is, is dat veel pensioenfondsen nog in gesprek zijn. Wij zien ook wel dat Shell een transitie door maakt. De gesprekken gaan erover, hoe we van A naar B gaan komen. Follow this is daar heel duidelijk in. Maar wij willen weten of dat ook haalbaar is. Uiteindelijk zitten wij hier ook voor onze deelnemers.’ Zoontjes, van SPF Beheer, vult aan: ‘Onze standpunten toetsen we ook steeds bij onze deelnemers. We gaan hier heel voorzichtig mee om.’

Voor Follow this is dat duidelijk allemaal niet genoeg. Van Baal: ‘Het is veelzeggend dat nog geen van de pensioenfondsen zich tot nu toe wil uitspreken vóór de resolutie.’

Waar komt die terughoudendheid dan vandaan? ‘De pensioenfondsen zijn huiverig om als belegger op de stoel van de bestuurder te gaan zitten,’ aldus Van Baal. ‘Men zegt het met de resolutie eens te zijn, maar gooit het vervolgens op formaliteiten. "Wij doen aan engagement, we praten achter de schermen met Shell." Maar wat heeft die engagement de afgelopen tien jaar nu opgeleverd?’ vraagt Van Baal zich af.

"Pensioenfondsen zijn huiverig om als belegger op de stoel van de bestuurder te gaan zitten"

‘Het enige wat we vragen is de winsten uit fossiele brandstoffen, zolang ze er nog zijn, in de komende decennia te investeren in duurzame energie,’ aldus Van Baal. ‘Dit is niet meer dan logisch in een tijd waarin het steeds duurder wordt om olie uit de grond te halen, het alternatief goedkoper wordt en de wereld om duurzame energie vraagt.’

Tegenvaller

Het negatieve stemadvies van Shell is dan ook een tegenvaller voor Follow this. ‘Shell negeert hiermee het klimaatakkoord van Parijs. Na de positieve signalen van het afgelopen jaar — Shell stopte met boren op de Noordpool, wil windturbines bouwen in de Noordzee en kondigde zelfs een strategiewijziging aan in het jaarverslag — is dit natuurlijk een tegenvaller,’ legt Van Baal uit. ‘Stel je voor wat er zou gebeuren als Shell zou zeggen: wij nemen de leiding in de overgang naar duurzame energie en zetten onze miljarden in om de energietransitie te versnellen. Het doel van onze beweging is dat Shell zich voldoende gesteund voelt om

het roer om te gooien. We gaan dus door met bestaande en nieuwe aandeelhouders achter onze missie te scharen. Maar we hadden op een subtielere afwijzing van de resolutie gerekend,' zegt Mark van Baal.

'We hadden op een subtielere afwijzing van de resolutie gerekend'

Ondanks de afwijzing blijft Follow this hoopvol. Het is namelijk voor het eerst dat een activistische groene aandeelhouder de agenda van Shell bepaalt. De eerste 18 agendapunten, zoals goedkeuring van het jaarverslag en herbenoemingen van bestuurders en commissarissen, zijn formaliteiten. 'De enige essentiële keuze die aandeelhouders komende maand hebben is: "stemmen we voor of tegen resolutie 19?",' aldus Van Baal. 'We hebben goede hoop dat de Nederlandse pensioenfondsen, die hun portefeuille willen vergroenen, dit agendapunt aangrijpen om hun Shell-aandelen toekomstbestendig te maken. Stemmen ze tegen deze resolutie, dan accepteren ze dat Shell fossiel blijft en rest ze niets anders dan hun Shell aandelen te verkopen.'

Dit artikel krijg je cadeau van Follow the Money.

Diepgravende onderzoeksjournalistiek kost tijd en geld. Steun ons en

[word lid](#)

--	--	--	--	--